

Anladık, Sağlık Personeline Haklarını Vermeyeceksiniz! Bari Yemeklerini İyileştirin!

Türkiye’de, kamu hizmeti veren sektörler arasında en çok yıpratılanlar ve üvey evlat muamelesi görenler kimlerdir? diye sorulsa, “Sağlık Çalışanlarıdır” cevabını vermeyenlerin, ya vicdanları kararmıştır, ya da acı gerçeklerle irtibatı kopmuştur!

Tüm kamu çalışanları arasında, bakanlığı fark etmeksizin mağdur bırakılan Yardımcı Hizmetler Sınıfı (YHS) ve Genel İdari Hizmetler (GİH) Sınıfı düz memurların dışında, henüz kadroya geçemeyen sözleşmeli personeller ve Milli Eğitim’de sefaletle mahkum edilen ücretli öğretmenlerimiz de var elbette.

Söylemeye çalıştığım, bütün bir hizmet sektörü olarak, sağlık personelinin hekimler dahil 39 branşına birden yaşatılan kronik sıkıntılardır.

Birkaç örnek vererek, sağlıkçıların makus talihini hatırlatmak, sonra da esas konumuza değinmek isterim:

Bazı mesleklerin zor ve tehlikeli şartlarından dolayı, yıpranma payı hesabı ile vaktinden biraz önce emeklilik haklarının verildiği malumunuzdur. Yıpranma payları mesleğin zorluğuna ve risklerine göre kanunla tanımlanmıştır. Güvenlik güçleri, maden işçileri gibi kesimlerde zaten bu uygulama vardı ve her yıla 90 gün gibi anlamlı seviyelerde veriliyordu. Böylece, her 4 yıla 1 yıl yıpranma payı eklenerek emeklilik hesabına gidiliyordu. Sağlık çalışanları mesleki hastalık, zor çalışma şartları ve yoğun şiddete maruziyetlerine rağmen, bu haktan hep mahrum edilmişti. Yıpranma payı, mevcut iktidar tarafından sağlık çalışanlarına 5-6 yıl boyunca 14 Mart Tıp Bayramlarında sözü verilen ama hep ertelenen bir hayale dönmüştü.

Nihayet 2018 yılında yapılan kanun düzenlemesiyle, 6 yıla 1 yıl gibi daha az oranda ve çalışanların mevcut emekleri de yok sayılarak çıkartıldı. Bu haktan yararlanabilmek için, 2018 yılından itibaren en az 10 yıl çalışma şartı konuldu. Yani 2018 yılında zaten çalışan 25 yıllık bir sağlıkçının bakiyesi sıfır sayılarak, 10 yıl daha çalışırsa bu 10 yıl üzerinden 6 yıla 1 yıl hesabı ile yıpranma hakkı kullanıma açıldı. SGK tarafından yapılan düzenlemeler ile, sağlıkçıların sadece hasta hizmetlerini aktif verdikleri saatlerin hesabı ayrıca istendi. Resmi tatil ve ofis gibi çalışmalar çıkarılınca geriye kalan süreler baz alınarak işlem yapıldı. Sağlıkta dönüşümü gerçekleştiren, en kritik zamanlarda fedakârca çalışan milyon civarındaki sağlık personelinin emekleri yok sayıldı. Kısacası, işe yeni girecek sağlık personellerine yönelik kısıtlı bir hak tanımlaması yapıldı. Yani dağ fare doğurdu! Yıllarca verilen vaatlerle oyalanan sağlık personeli ile adeta dalga geçildi!

Sağlık personelinin sahipsizliğinin başka bir göstergesi de şudur: 2018 yılında aynı yasa ile yıpranma hakkı verilen gardiyan memurlarına özel madde sayesinde, geriye dönük yıpranma haklarını 2008 yılından itibaren kullanabilmeleridir. Sağlıkçıya asla olmaz denilen, diğer memurlara bal gibi olabilmıştır!

Sayın Tansu Çiller'in Başbakanlığı döneminde, Rahmetli Erbakan'ın efsane maaş zamlarının dışında özel olarak polisler, öğretmenlere ve sağlık personeline %18 ek maaş zammı yapılmasına karar verildi. Polis ve öğretmenler için gerekli kanunlar çıkarıldı ve emekliliklerine esas maaşlarında %18'lik iyileştirme hemen yapıldı. Ancak sağlık personelinin de zam kanunu yapılamadan Çiller Hükümeti düştü. Gelen hükümetlerde sağlıkçıların eksik kalan bu %18'lik zamları hiç verilmedi! Sağlık personeli döner sermaye primi alıyor denilerek buna gerek görülmedi. Bu haksızlık yüzünden, sağlıkçıların emekliliğe esas net maaşları asgari ücretin altında kalmıştır. Sağlıkçılar emekli olunca maaşlarının yarısı gittiğinden dolayı, neredeyse ölene kadar çalışmak zorunda kalmaktadır.

Pandemi zamanında zaten yasaklanan yıllık izin haklarını normal zamanlarda da kullanamıyor sağlık personeli! Çünkü izin veya hastalık raporları ayda 5 günü, yılda 12 günü geçtiğinde, zaten düzensiz ve dengesiz ödenen ek ödemelerinin neredeyse tamamı kesiliyor. Yıllık izinlerini her zaman devletten parayla satın almak zorundadır sağlık personeli! Bu durumlara düşen başka kamu çalışanı biliyor musunuz?

Tıpkı yıpranma gibi sonu hüsrana götüren başka bir konu da 3600 ek göstergedir! Subay-Astsubay kardeşlerimiz yıllardır 3600 ek göstergesi eğitimden bağımsız mesleki kazanım olarak alıyorlar. Helal olsun ve daha fazlası da verilsin! 39 sağlık hizmeti branşından sadece Hemşire grubunu ve onların da sadece lisansiyer olanlarını kapsayacak şekilde daraltılarak konuşulan 3600 ek göstergenin kendisinden önce fitness ortallığı karıştırmaya başlamıştır. Sağlık hizmet ekibini oluşturan 39 branşın tamamına mesleki sınıflandırma ile 3600 ek göstergenin verilmesi, hekimlerin ve alanında lisansüstü eğitimler alarak hizmet kalitesini geliştirenlerin daha üst sınıflara taşınarak adaletin sağlanması gerekir!

Yıpranma fiyaskosundaki acı deneyimden dolayı, 3600 ek göstergenin de sağlık çalışanları için bir fitne ve hayal kırıklığı olacağına dair, çok kuvvetli endişelerimiz var!

Gelelim yemek mevzusuna;

Sağlık personelinin büyük bir kısmı "Yataklı Tedavi Kurumu" denilen kamu hastanelerinde görev yapmaktadır. Hastaneler, 1973 yılında çıkarılan ve 1982 yılında güncellenen "YATAKLI TEDAVİ KURUMLARI İŞLETME YÖNETMELİĞİ" ile işletilmektedir. Hastanelerde görev yapan tüm personelin ve stajyer öğrencilerin vardiyalarına göre 3 öğün yemek almaları, yönetmeliğin 89. maddesinde tanımlıdır. Hastaların ve personelin yiyeceği yemeklerin 3 kap olması, kahvaltılarda çay gibi içeceklerin dışında da 3 çeşit kahvaltılık verilmesi 90. maddesinde tanımlıdır. Yemek çeşitleri ve gramajlarındaki sınırlamalar kıtlık yıllarının zor şartları dikkate alınarak yapılmıştır.

Aşağıda bir kısmını gördüğünüz azami yemek iâşe malzemeleriyle, yapılan yemeklerden sağlık personeli doymuyor! Anormal efor sarf ettiği halde yeterince beslenemiyor! En iyi ve kaliteli ürünü değil en ucuzu seçtiren hizmet alım ihaleleri yüzünden en kalitesiz malzemelerle yapılan yemeklere talim etmek zorunda kalıyor. Hastaneler artık yemeği kendileri pişirmedeği, toplu hizmet alımına gidildiği için özel firmaların rekabet savaşlarına sağlık personeli kurban ediliyor. Sözleşmeli Sağlık Yöneticilerimiz ise en ucuz yemek ihalesini yapmakla övünüyorlar. Sağlık Yöneticileri 3 kap ve kısıtlı gramajlı yemekle kimsenin doymayacağını bildikleri için, ihaleleri resmen 3 kap üzerinden yapsalar da öğün yemeklerinde firmaları 4. sabit çeşit olarak çorba vermeye zorluyorlar. Yemek firmalarının da kendilerini korumak için maliyeti genele yayması yüzünden, malzeme miktarları ve lezzet kaliteleri iyice düşüyor.

Örneğin istihkak listesinde her personel için öğle ve akşam yemeğinin toplamında verilen kemikli çiğ et miktarı sadece 200 gramdır. Etlî yemek çıkan günlerde tek öğünde bu miktar verilemez. Bir kısmı diğer öğüne ayrılır. Zaten her gün et yemeği de çıkmaz. Et çiğ olarak hesaplandığı için pişince büyük bir kısmı da azalır. Sonuç olarak listede "Et Kavurma" bile yazsa %98 patates yer sağlık personeli. Tavukların iki budunun bir arada verildiğini hiç bir zaman göremez mesela! Yukarıda gördüğünüz resim, iki sağlık çalışanına verilen gerçek bir kahvaltı örneğidir. Bunları yiyerek gecedен sabaha kadar, bazen kan ter içinde kalırcasına yoğun çalışmaları bekleniyor. Hastanelerde doymayan veya kötü yağlar yüzünden sağlığı bozulan personel zaten kısıtlı olan maaşıyla dışarıdan sipariş vermek veya evden yemek getirmek zorunda kalıyor. Yakınınzdaki hastanelere öğle sırasında bakarsanız yiyecek taşıyan çok sayıda yemek kuryesini görebilirsiniz. Ya buna da imkanı olmayanlar ne yapsın?

Besin'in Cinsi :	Günlük Azami Miktarı (Gr.)	Haftalık Azami Verilme Sayısı :	Kullanma ve Değiştirme Şekli :
Süt veya Yoğurt	250	7	Bu süt veya yoğurt, gerektiğinde yemeklerde kullanılabilir.
Çay	1,5	7	Gerektiğinde büski ile beraber ikinci kahvaltısında da verilebilir.
Şeker	20	7	Kahvaltılar için
Şeker	50	5	Tatlılar için
Beyaz Peynir	40		Kahvaltılar için (yerine 20 gr.kaşar veya eritme peyniri verilebilir.)
Beyaz Peynir	20	2	Börek ve makarna için
Yumurta	1 Adet	2	Kahvaltılar için
Yumurta	1/2 Adet	2	Börekler için
Yumurta	1/4 Adet	4	Çorbalar için
Reçel veya marmelat	30	7	Kahvaltılar için(yerine aynı miktar pekmez bulama veya bal verilebilir.)
Kahvaltılık yağ (Margarin)	15	3	Kahvaltılar için
Zeytin	25	4	Kahvaltılar için (Yerine aynı miktar yeşilzeytin verilebilir.)
<u>Et-Kemikli</u>	<u>200</u>	7	Et yerine bir öğün için 150 gr. Tavuk Hindi, Balık verilebilir.
Baklagiller-Kuru	50	4	Yemekler için

Asgari ücretten aşağıda kalan maaşları, ücreti çok fahiş kesilen yıllık izinleri ve hastalık raporları, hastanelerin kendi kurumsal borçları yüzünden yeterli bütçe ayıramadıkları için, hiçbir zaman tam alamadıkları performans paraları, emekli olunca yarısı giden gelirleri, korkudan izin kullanamadıkları için, çalışma azimleri ve enerjileri iyice düşen sağlık personelinin daha fazla yıpratmasak, bankalarda saatlerce beklese de gıkı çıkmayan kişilerin, 5-10 dakikalık zorunlu gecikmelerde bile sağlık personelinin kum torbasına çevirmesine sessiz kalmasak, sağlıklı ve verimli çalışabilmeleri için yeterli ve kaliteli beslenebilmelerine imkan versek olmaz mı? Sağlık personelinin bu kadar da mı kıymetleri yok?

2,5 yıldır süren pandeminin sadece başında, göstermelik 3 ay tavandan ek ödeme yaparak, sağlıkçıların haklarını verdik mi sanıyorsunuz? Sağlık personelinin kıymetini ve emeğini anlamanız için, mutlaka yoğun bakıma düşmeniz mi gerekiyor? Sağlık personeline ücretsiz toplu taşıma hakkı pandemi sırasında verildi. (Sebepler olanlardan ve uygulayanlardan Allah razı olsun!) Sanki ulaşım ihtiyaçları sadece pandemi

döneminde oluyormuş gibi, 6 aylık uzatmalarla sağlıkçıları strese sokmasanız ve tıpkı emniyet personelimiz gibi bu hakkı kalıcı yapsanız olmaz mı?

Artık, gerçek hayat şartlarından ve ihtiyaçlarından uzakta kalan, hastane yemek istihkak listeleri acilen güncellenmeli, sağlık personelinin yeterli ve kaliteli beslenebilmesi için gerekli adımlar atılmalıdır. Sağlıkta yetkili SağlıkSen Başkanı Sayın Semih Durmuş'a ilk defa seçildiğinde, tebrik mesajı ile birlikte bu konuda özel bir dilekçe vererek, düzenlemeler için desteğini şahsen talep etmiştim. Diğer konularda olduğu gibi, sağlık personelinin beslenme sorunlarını da o günden beri sümenaltı ederek, ne kadar etkisiz ve sapsarı bir sendikacı olduklarını gösterdiler sağ olsunlar!

Bizler hak ve doğru bildiğimizi kimseye hakaret ve iftira etmeden söylemeye, her biri mazlum ve ötelenmiş bir kamu çalışanı olan sağlık personelinin, sorunlarını dile getirmeye devam ederek görevimizi yapıyoruz. Etkili ve yetkililerimiz de kendilerine düşeni ve bekleneni yapar inşaAllah diyerek, izlemeye devam ediyoruz.

Ercan Özçelik
Sağlık ve Sosyal Hizmet Ordusu Sendikası
İstanbul İl Başkanı

Sağlıkta Döner Sermaye Haksızlığının Hikayesi

Nasıl doğdu?

2002 yılı ve öncesinde kamu sağlık hizmetleri SGK, Bağ-Kur ve Emekli Sandığı (657'ye tabi memurlar) için keskin sınırlarla ayrı veriliyordu. Büyük kurumların ve bakanlıkların kendi personeli için hizmet veren hastaneleri vardı. Sosyal güvenlik kurumları farklı olan hastalar aynı hastaneden kolay kolay hizmet alamıyordu. Bütün hastanelerin hemen hemen ortak olan tek yanı hekimlerin dışarıda bir muayenehaneleri veya çalıştıkları özel hastanenin olmasıydı. SSK ve Devlet hastanelerinde tedavi ve ameliyat olabilmenin neredeyse yegane yolu önce bu muayenehane ve veya özel hastanelere gidip ödeme yapmaktı. SSK ve Devlet Hastaneleri bu hastaların tetkik, tahlil ve ameliyat gibi işlerinin yapıldığı tamamlayıcı sağlık kurumları haline dönmüştü. Her hangi bir muayenehanesi ve çalıştığı özel hastanesi olmayan hekimler ise ameliyat öncesinde genelde "bıçak parası" talep eder ve bu durum herkes tarafından normal görülürdü.

Sağlıkta Dönüşüm Programınının 2003 yılında yayınlanmasıyla yasal zeminin kurulması ve uygulamaların başlaması sağlandı. Konumuzu çok ilgilendiren SSK ve Devlet hastanelerinin, Polis ve PTT gibi kurumsal hastanelerin Sağlık Bakanlığı çatısı altında birleştirilmesine 2005 yılında geçildi. Bu arada zamanın Sağlık Bakanı Sayın Prof. Dr. Recep AKDAĞ'ın Müsteşar Yardımcısı Sayın Sabahattin AYDIN liderliğinde kurduğu bir ekip tarafından "Performansa Dayalı Ek Ödeme Sistemi" çalışmaları yapıldı. Bazı hastaneler pilot uygulamaya alınarak ek ödeme hesaplarında kullanılacak formül ve kuralların geliştirilmesi sağlandı. Şahsen ben de pilot hastanelerden birisinde ek ödeme sistem sorumlusu olarak görev aldım. Elimden geldiği kadar hakkaniyetli yorumlar ve talepler ile sistemin olgunlaşmasına çalıştım. Geri dönüşlerimin bazen çok hoş karşılanmadığını öğrensem de tavrımı genelde değiştirmedim.

Temel hedefi neydi?

Sağlık Bakanlığının çıkardığı ek ödeme sisteminin temel hedefi, muayenehanelerini kapatmak ve özel hastanelerdeki ek görevlerinden ayrılmak zorunda bırakılan hekimlerin gelir kayıplarının giderilmesi ve kamudan istifa etmelerinin önlenmek istenmesidir. Nitekim bu uygulama giderek katılaştan bir yönetmelik dizisiyle yapılmıştır. Hekimlerin muayenehane ve özel hastane çalışmaları önce yasaklanmamış, onun yerine ek ödeme sisteminde büyük kesintiler sağlanarak bir nevi cezalandırılmıştır. Muayenehanesini kapatanlar ve özel hastanelerden ayrılanlar için tatmin edici yüksek rakamlar ödenmeye başlanmıştır. Muayenehane yasağı ilk defa Başhekim ve yardımcılarını için gelmiştir. Bu yüzden Başhekimlikten istifa eden hekimlerimizi de tanıyorum. Muayenehane ve özel hastanede çalışma yasağı, daha sonra istisnasız tüm hekimlere resmen gelmiştir. Yapılan bütün düzenlemelerde, ek ödeme sisteminden aslan payının her zaman hekimlere verilmesinin ve ileride paylaşacağım haksızlıkların devam ettirilmesinin, yegane nedeni bu kararın etkisini korumak ve hekimleri sistem içinde kalmaya zorlamaktır. Başlangıçta %95 seviyelerinde başarıya ulaşan bu operasyonun, son yıllarda pek yükselmeyen SUT fiyatları yüzünden görece düşük kalan ek ödemeler, artan enflasyon ve çalışma şartlarındaki diğer sıkıntılar nedeniyle gerilemeye başladığını, kamu hastanelerinden özel hastanelere doğru bir akışın yükseldiğini de görüyoruz.

En çok kimler mağdur oldu?

Bu büyük operasyonun acinası mağdurları, hekim dışı sağlık çalışanları olmuştur! Ek ödeme sistemi ilk çıkarıldığında, bütün sağlık personelinin performanslarına göre ödüllendirileceği veya çalışmadığında ceza olarak daha az para alacağı bir sistem kurulacağı iddia ediliyordu. Ek ödeme sisteminin pilot çalışmalarında, hekim dışı çalışanların hizmet sayıları, çeşitleri ve gelire katkıları açısından, neredeyse hekimlerden daha baskın hale geldikleri anlaşılınca, bu hizmetlerin ve emeklerin tamamı yok sayıldı. Diğer tüm çalışanlar hekimlerin performans puanlarının yancısı haline getirildi! Bir ameliyatı veya serviste hasta tedavisini yapan koca bir ekip çalışması olduğu halde sadece Dr. ünvanlı çalışanların puan hesabı performansa esas alındı. Diğer personel, hekimlere nazaran aşırı derecede düşük kalan

oranlar ve tavan ödeme sınırları ile mağdur edildi. Sağlık personeli dışında kalan İdari Hizmetler ve Yardımcı Hizmetler ise neredeyse tamamen yok sayıldı. Sadece sabit ödemeye mahkum bırakıldı.

Mağduriyetler nasıl oluşuyor?

Hekim dışı sağlık personelinin, mevcut ek ödeme sistemi çıkmadan önceki maaş seviyesi, polis ve öğretmen gibi kariyer mesleklerine göre, nispeten makul bir seviyede gidiyordu. Ek ödeme sisteminden sonra ise, hemen hemen hiç bir zaman ödenmeyen tavan tutarları baz alınarak, temel maaşları ve sabit ödemeleri düşük bırakıldı. Neredeyse asgari ücret seviyesinin biraz üstüne kadar geriledi. Çünkü oldukça düşük ve haksız bir yöntemle belirlenen ek ödeme tavan tutarları, teknik olarak hiç bir zaman ödenemiyordu! Ek ödemeyi kısıtlayan bütçe oranları, hastanelerin dengesiz giden gelir-gider seviyeleri, devletin sağlık hizmet ücretlerini baskılayan politikaları, sözleşmeli yöneticilerin kendilerine hiç bir zaman dokunmayan, performanslarını da ölçmeyen bu hesaplama sisteminden dolayı, sağlık personelinin düşünmek yerine, kendi imajlarını parlatacak yatırım ve harcamalara gitmeleri, bütçelerini hatalı veya dengesiz yönetmeleri vb. çok sayıda nedenle sağlık personeline tavandan ek ödeme mümkün olamıyor. Bırakın tavana gelmeyi, çoğu zaman yarısına bile ulaşamıyorlar.

Ek ödeme sisteminin haksız ve dengesiz hesaplama sistemi yüzünden, hekim dışı sağlık personeline verilen her bir TL için, duruma göre onlarca veya yüzlerce kat ödemenin hekimlere yapılması gerekiyor. Ödenebilecek bütçe sınırlarında kalabilmek için, mecburen temel katsayılar hep aşağılarda tutuluyor. Bu yüzden bazı sağlık kurumlarında 48.000 TL ek ödeme alabilen hekimler varken, sadece 24 TL ek ödeme verilen hekim dışı sağlık personeli de çıkabiliyor. ((<https://www.saglikpersonelihaber.net/ekonomi/idareye-doner-isyani-sen-48-bin-doner-alacak-kadar-ne-yaptin-ben-24-lira-alacak-kadar-neyi-yapmadim-h12620.html>))

Genelde kamu sağlık tesislerimizde yaşanan durum; maaş + sabit ödeme + sıfır veya çok cüzi tutarda ek ödeme şeklindedir. Görüldüğü üzere hekim dışı sağlık personelinin maaşı 3'e bölünmüş, her ay ek ödeme bölümü ya verilmeyerek veya çok cüz'i sınırlarda kalarak eksik ödenmektedir. Bu belirsiz tutarlı ödemelerin tarihleri de belirsiz ve tutarsızdır. Ek ödeme rakamları sabit ve düzenli olmadığı için, her ay zorunlu oynanan bir kumar gibi stres ve sıkıntı kaynağı olmakta, bu tutara güvenilerek her hangi bir alışveriş veya aile bütçesinde planlama yapılamamaktadır.

Ek ödeme sisteminin en önemli sorunu nedir?

Sağlık personelinin belini büken en önemli haksızlıklardan birisi; bütün kamu görevlilerinde fiilen her hangi bir performansa veya hesaba dayalı olmadan yapılan aylık sabit ödemelerin, sadece sağlık personeli için ek ödeme tutarı içinden mahsup edilmesi ve ek ödeme hesabından sayılmasıdır. Sabit ek ödeme alan diğer kamu görevlilerinde böylesine bir zulüm kuralı yoktur. Bu haksız uygulama, 209 sayılı kanuna 2010 yılında yapılan Ek Madde 3 ile sokulmuştur. Bu madde aslında sadece hekimleri kapsamaktadır. Ancak Sağlık Bakanlığı, kanunda olmayan hekim dışı personelin sabit ödemelerinin ek ödemeden mahsuplaşmasını da Ek Ödeme Yönetmeliğine koyarak, kanunsuz bir hak kaybına yol açmıştır. Ek ödeme yönetmeliğinin 5. maddesi 3. fıkrasına "Bu kapsamda yapılacak ödemeler (sabit ödemeyi kast ediyor), tabip dışı personele herhangi bir katkıya bağlı olmaksızın aylıklara ilişkin hükümler uygulanmak suretiyle her ay aylıklarla birlikte ödenir. Bu şekilde yapılan (sabit) ek ödeme tutarı, bu Yönetmelik kapsamında aynı aya ilişkin yapılacak ek ödeme tutarından mahsup edilir." İbaresini hukuka aykırı şekilde konulmuş ve hekim dışı sağlık personelinin her ay sabit ödeme kadar hak kaybına neden olunmuştur. Yasa koyucu olan TBMM, aynı konuyu isteseydi hekimler gibi hekim dışı sağlık çalışanları için de 209 sayılı kanunla düzenleyebilirdi. Sağlık Bakanlığının bu yönetmeliği ve her toplu sözleşme döneminde yetkili Memur Sendikasıyla yaptığı Toplu Sözleşme metnine bu maddeyi metazori ile ekletmesi kabul edilir bir hal değildir. Sendikaların kanunda olmayan bu kısıtlama maddesine imza atmaktan imtina etmesi görevleri ve sorumlulukları gereğidir. Sabit ödeme miktarı da ek ödemeye dahil

sayıldığı için, performansa dayalı ek ödemeler her ay eksik yapılmaktadır. Yani bir hekim dışı personelin aylık ek ödeme kaybı şu anda yaklaşık 1700 TL civarındadır. Aynı durum hekimler için de geçerlidir. Ancak, onlarda ek ödeme tutarlarında aşırı düşme söz konusu olmadığından canları fazla yanmamaktadır. Onları etkileyen asıl konu izin ve rapor dönemlerindeki kesintilerdir.

Ek ödemeler kişinin performansına ve çalıştığı gün sayısına doğrudan bağlı sayıldığı için, her hangi bir sağlık çalışanı hasta olup rapor aldığı anda (lütfedip Covid-19 hastalığını hariç saydılar!), evlilik, doğum, cenaze izni veya tatil niyetli yıllık izne çıktığında, yapılan kesinti toplamının içine sabit ödemeler de katıldığı için, izinli/raporlu gün başına kesilen tutarın aşırı derecede yüksek hesaplanmasına neden olarak ek ödemeyi resmen uçurup gitmektedir. Örneğin 1700 TL sabit ödeme alan bir hemşire aynı ay içinde 10 gün izne çıkmışsa normalde alacağı hesap edilen performans ödemesi 500 TL ise, bu 500 TL nin 30'da 10'da kesilmiş olsa yine de 330 TL kadar alması beklenirdi. Ama hesabı böyle değil, sabit aldığı 1700 TL dahil edilerek toplam 2200 TL üzerinden 30'da 10'u kesilmektedir. Bu durumda değil halen alacaklı olmak, aksine -230 TL borçlu çıkmakta, ama yine büyüklerimizin yüce lütfu sayesinde bu eksi fark maaştan düşürülmeden maaş + sabit ödeme ile kalmaktadır. Kolay anlaşılması için brüt yerine net rakamlardan örnek vermiş oldum. Yıllardır bu izin ve rapor kesintisi zulmü yüzünden, sağlık personeli hastalanmaya veya izne çıkmaya cesaret edemediğinden, yine vicdanları bir parça sızlayarak aylık en fazla 5, yıllık en fazla 12 gün için bu kesintileri muaf tutma yoluna gidilmiştir. Yıllık 12 veya aylık 5 günden fazla izin ya da rapor kullanan her sağlık personeli kendi maaşından bu günlerin parasını ödemek zorunda bırakılmaktadır. Ölüsü olan ölüsüne üzülemez, mutlu gününde evliliğine veya çocuğuna sevinemez, Covid-19 dışında hasta olamaz, bunalımdan çatlayacak olsa da izin alıp rahatça tatile gidemez olmuştur sağlık çalışanları! Bu zulüm uygulaması diğer devlet memurlarında yoktur! Neden böyle yapıldığı ise bellidir: Yüksek tutarlı ek ödeme alan doktorları kontrol, performansa zorlama ve mali disiplin içindir. Ek ödeme olarak dağıtılan pastanın yöneticilere ve hekimlere paylaşılması, diğer çalışanların da sadece sabit ödemeyle yetinmesi istenmiştir. Hekim dışı sağlık personeli ise bu garip uygulamanın çaresiz bırakılan zorunlu kurbanlarıdır.

Ek ödemeye bağlantılı diğer sorunlar nelerdir?

Sağlık personeline yapılan bütün ödemelerin gelir ve damga gibi bilumum vergileri kesilmekte ama emeklilik hesabına yansıtılmamaktadır. Yine büyük bir haksızlığa imza atılarak hekim sınıfı personelin sabit ödemeleri emeklilik hesabına yansıtılmış ve emeklilik maaşlarına seyyanen zam miktarları da eklenmiştir. Hekim dışı sağlık personeli yaşı gelse de emekli olmaktan çekinmektedir. Çünkü maaşları yaklaşık %50 oranında düşmektedir.

Geçmişte hekim, diş hekimi, eczacı, psikolog ve biyolog gibi branşlar dışında kalan sağlık meslek mensupları genelde sağlık meslek lisesi ve dengi okul mezunlarıydı. Daha eski dönemlerde orta ve ilkokul mezunu sağlık personeli de görev yapıyordu (şu anda 3600 ek gösterge bekleyen emniyet, diyanet ve hatta eğitim mensupları da öyle idi). Temel olarak lisans mezunu kariyer mesleklerine verilen 3600 ek göstergede sonradan lisans mesleklerine dönüşen sağlık branşları yok sayılmıştır. Sağlıkta mesleki zorunluluk haline gelen lisansiyerliğin gereği ve müktesep hakkı sayılan 3600 ek gösterge, yıllardır çubuğa bağlı havuç gibi sağlık personeline gösterilmekte ama bir türlü verilmemektedir. Verilecek olsa bile, tıpkı 2018 de çıkarılan yıpranma katsayısı fiyaskosu gibi sıkıntılı olabileceğine dair endişelerimiz de oldukça yüksektir. Bu tablonun sonucu, emeklilik kararlarını geciktirenler ve sağlığı bozulsun bile çalışmak zorunda kalanlar yüzünden sağlık hizmetlerinin kalitesi de etkilenmiş ve hastalar ile karşılıklı sorunlara kapı açmıştır. 3600 ek göstergenin halen verilmemesi, sağlık kadrolarının yenilenme ve gençleşme programını da geriletken bir eksikliklerdir.

Sözleşmeli sağlık yöneticileri açısından önemli haksızlıklar yapılmaktadır. Aynı sağlık kurumunda çalışan sağlık personeli neredeyse hiç bir zaman tavandan ek ödeme alamazken sözleşmeli sağlık yöneticileri her ay tavandan ek ödemeyi otomatik olarak almaktadır. Sadece izin ve rapor kullandıklarında

kesintiyle karşılaşmaya devam etmektedir. Hekimlikle hiç bir alakası olmayan Sağlık Müdürlüğü Başkanlığı veya Başkan Yardımcılığı gibi idari kadrolarda sözleşme imzalayan kişinin hekim olup olmamasına göre 2 katına varan ücret uçurumları hekimler lehine konulmuştur. Hekim olsun veya olmasın, sağlık hizmeti dışı idari unvanlar için sözleşme imzalayan her sağlık personeli sanki sağlık hizmeti ürettiymiş gibi tavandan ek ödeme olarak idari hizmetlerle ilgili bir işi sağlık hizmeti gibi ödeme olarak haksız kazanç elde eder duruma gelmiştir. Bu 3 haksız uygulamanın da kaldırılması gerekir.

Bütün çalışanlarda olduğu gibi, vergi dilimlerinin düşük seviyeli aralıkları ve yüksek oranları nedeniyle, sağlıkçılar da yılın ilk 4-5 ayından sonra maaşlarının ve ek ödemelerinin hayrını fazla göremiyorlar. Çünkü görünüşte zam alsalar bile, fiilen yapılan kesintiler nedeniyle maaşları eskisinden daha düşük kalıyor. Ek ödeme tavan tutarları da sürekli düşüyor. Bordrolu çalışanların %15 vergi diliminde sabit tutulması ve çok yüksek maaşlarda ancak %20'lere çıkması ortak temennimizdir.

Ne yapmalı veya biz ne istiyoruz?

Çalışırken sürdüren, emeklilikte uçup giden bu ucube ek ödeme sistemi hekim dışı sağlık personeli için kaldırılmalıdır. Madem ki emeklerimiz performans puanı vermeye layık görülüyor, boşuna ikiyüzlülük yapar gibi performans dayalı ek ödeme veriyoruz denilmesin artık! Sistemin kuruluşu gayesine uygun olarak hekimlerimiz için performans sistemi devam edebilir. Allah emeklerinin karşılığını fazlasıyla almalarını nasip eylesin! Kimsenin emeğinde, kazancında gözümüz yoktur. Bütün sağlık çalışanları olarak, Allah'ın en kutsal saydığı hizmetlerden birisini hep birlikte ifa ediyoruz. Elbette, takım kaptanı olarak hekimlerimizin değerini ve sağlık hizmetlerindeki motor gücünü biliyor ve takdir ediyoruz. Ama sadece motorla bir arabanın çalışmayacağını, diğer aksamalarının da gerekli ve değerli olduğunun bilinmesini istiyoruz.

Hekim dışı sağlık çalışanları için; emekliliğe de yansıyan, her ay döviz borsası gibi inip çıkmayan, sabit ve emeğimize yakışır düzeyde **tek maaş** ödemesi istiyoruz. Ölümümüz olduğunda, çocuğumuz doğduğunda, hasta olup yatağa düştüğümüzde, hep aklımızda bu ay maaşım ne kadar kesilecek sorusuyla huzursuz olmak istemiyoruz. Diğer memurlar gibi, yıllık izinlerimizi özgürce tam kullanmak ve tazelenerek işimize geri dönüp, huzurla çalışmak istiyoruz. Sağlık lisansiyerlerinin tamamı için 3600 ek göstergenin verilmesini, hatta şu pandemi döneminde yılmadan çalışan sağlık kahramanlarına bir güzellik olarak, 3600 ek göstergenin tıpkı subay-astsubay kahramanlarımız gibi, eğitim farkı gözetilmeden lise mezunu da olsa bütün sağlık mesleklerine uygulanmasını diliyoruz.

Temel beklentilerimiz bunlar olmakla beraber, mevcut sistemi iyileştirmek için, genç ve dinamik bir sendika olan Sağlık ve Sosyal Hizmet Ordusu Sendikamızın, idari yargı tarafında açmış olduğu davalarda şu taleplerimiz dile getirilmiştir:

- 1-Performans ölçümünde yapılan ayrımcılık sona ersin.
- 2-Mahsuplaşma ile sabit ödemelerin, performans ödemesinden düşürülmesi kaldırılın.
- 3-Katsayılardaki adaletsizlik ve bilimsel olmayan hesaplar iptal edilsin. Daha insani seviyelere çekilsin.
- 4-Sabit ödemelerde sadece hekimlere yönelik özel yüksek oranlar belirlenmesin. Diğer sağlık çalışanlarına da makul oranlar verilsin.

Bu yazıdan sonra, en kısa zamanda sağlık personelinin temel sorunlarının çözülmesi ve yapılan güzellikler üzerine, teşekkür nitelikli bir yazıyı kaleme alabilmeyi can-ı gönülden diliyor ve sağlık camiasının kahramanlarına özlenen değer sözde değil fiilde verilmesi için dua ediyorum. Sağlıkçıların yılı ilan edilen 2021 yılında bu haksızlıklar giderilmeyecekse ne zaman giderilir?

Öyle değil mi? □

Ercan ÖZÇELİK

Sağlık ve Sosyal Hizmet Ordusu Sendikası İstanbul Başkanı

Görsel kaynağı: <https://www.nytimes.com>

Sağlık Personeli Neden Mutsuz ve Umutsuz?

Şurası acı bir gerçektir ki, sağlık personeli kamunun üvey evlatları gibi muamele görmüş; etinden, sütünden, emeğinden bol bol yararlanmış ancak, diğer kariyer memurlarından çok daha kötü şartlarda maaş ve özlük haklarına mahkum edilmiştir.

Taban maaşı gittikçe eriyen ve en düşüklerde kalan memur grubudur sağlıkçılar.

Diğer memurlara tek kalemde verilen maaşla oluşan farkın bir kısmı, sabit ek ödeme adıyla bir lütuf gibi ödenen, onun da gelir vergisi eline geçmeden kesilen, emeklilik hesabına zerre kadar faydası olmadığı için, maaşının yarı yarıya azalma korkusuyla 65 yaşına veya ölene kadar çalışmak zorunda kalanlardır sağlıkçılar.

Kayıtlarda yok sayılan emeğine karşılık, güya performansına göre verilen ek ödemenin her ay korkulu bir kumara dönüştüğü, çoğu zaman sıfır veya sakız parası kadar geldiği, pandemi gibi olağan üstü hallerde bir parmak bal niyetine verilen 3 aylık tavandan ödemenin de, gecekondu misali alçak tavan hesabına takılarak hüsrana uğratıldığı memurlardır sağlıkçılar.

Pandemi sürecinde bile kronik özlük sorunları çözülmeyen, pandemi yüzünden görev başında vefat ettiği halde şehitlik unvanı ve hakları çok görülen, göstermelik 3 ay tavan ödemesiyle abartılı reklam

yapılan, sizin haklarınız kuru alkışla ödenmez denilerek gerçekten de ödenmeyen, alkışlar kesilince yeniden unutulmuş mazlumlardır sağlıkçılar.

Sadece hekimlerin emeklerinin performansla değer görüldüğü, çalışma ve fedakarlık söz konusu olduğunda "sağlık bir ekip işidir, hep beraber gayret edelim" denilerek gaz verildiği, ama ek ödeme ve gelir paylaşımında sadece hekimlerin aslan payını kaptığı, diğer personelin alçak ek ödeme tavanlarına mahkum edildiği, aslında hak ettikleri rakamları alsalar da dengesiz ve adaletsiz paylaşım oranlarıyla hekimlerin diğer çalışanlarla birbirine düşürüldüğü, genel idari hizmetler ve yardımcı hizmetler sınıfının sadece sabit ödeme alabildiği, temizlik, güvenlik ve veri girişi gibi destek hizmetlerinin döner sermaye paylaşımında yok sayıldığı, huzursuz ve mutsuz çalışan emekçilerdir sağlıkçılar.

Polislerin maaşı yakaladıkları suçlu sayısına bağlanmaz. İmamların maaşı kırdıkları namazların rekât sayısına veya okudukları hutbeye göre değerlendirilmez. Subayların maaşı yerine getirdikleri veya verdikleri emir sayısına göre hesaplanmaz. Öğretmenlerin maaşı okuma yazma öğrettiği çocuklar veya çözdükleri sorular kadar yapılmaz. Ama sağlıkçılar için durum böyle değildir! Hekimler yaptıkları sağlık hizmeti kadar puan alır. Hekim dışı personelin emekleri koca bir sıfır sayılır. Asıl olan hekimlerin ek ödeme almasıdır. Ayıp olmasın diye diğer personele de biraz koklatılır.

Diğer memurlar her ay ne kadar maaş alacaklarını bilir, ama sağlıkçılar bunu asla bilemez! Hastane yönetimleri bütçeyi zorlar, toparlanmak için ek ödemeleri kısıtlar. SGK sağlık harcamalarını baskılar, gelirler azalır, giderler artar, pratik çözüm olarak ek ödemeler kısıtlanır. Velhasıl her ay sağlıkçıların yaşadığı kronik stres kaynağıdır maaşlarının ne kadar yatacağı!

Memurların baş belası olan vergi dilimleri sağlıkçıları da feci şekilde acıtır. Her yıl Temmuz ayında sözde maaş zammı yapılmış olsa bile, ellerine geçen net maaş tutarı 6 ay önceki Ocak maaşından daha düşüktür! Dev patronların ve şirketlerin çoğu kere yüzüzlükten biriken vergi borçları her fırsatta silinir, düşürülür, ötelenir ama sağlıkçılar gibi bordrolu çalışanların vergileri kuruş sekmeden ve ellerine geçmeden kesilir. Maaş zamları da koca bir yalan olur.

Diğer memurların dilediği gibi kullanabildikleri yıllık izinler sağlıkçılar için pahalı bir lüks haline gelmiştir. Çünkü kullanırlarsa ek ödemeleri ceza olarak kesilir. Sürekli ve sabit giderlerini ödemeleri zorlaştırır. Tatil çıksalar da döndüklerinde zehir edilir. Yani sağlıkçılar tatil günlerini parayla satın aldıkları için kolay kolay çıkamazlar. Kamuda birikmiş izin gün stoğunda sağlıkçıların lider oldukları tahmin ediliyor!

Pandemi sürecinde görüldüğü gibi, sağlığın en riskli meslekler arasında olduğu bellidir. Özellikle son 20 yıldır sağlıkta dönüşüm programını fiilen çalışarak gerçekleştiren sağlıkçıların emekleri yok sayılmış, 2018'de büyük bir fiyasko şeklinde çıkarılan yıpranma kanunu içinde değerlendirilmemiştir. Daha önce 6-7 yıl boyunca sözü edilen, umut verilen yıpranma payında çok sınırlı ve adeta vermemeye odaklı bir oran ve hesaplama şekli tayin edilmiş, mevcut çalışanların hizmetlerine fayda etmemiş, halen çalışanların ancak 10 yıl sonraki emeklilik hesaplarına yansıtacak şekilde ulaşılmaz bir noktaya konulmuştur. Bu hali ile sadece mesleğe yeni başlayanlara sınırlı bir faydası olacaktır. Bu eksik ve haksız kanun düzenlemesi de hem siyasetçilerin hem de beceriksizliği tescillenmiş yetkili sendika ağalarının istismar ettiği bir sorun olmuştur.

Askeri personelin subay-astsubay olarak her hangi bir eğitim ve meslek ayrımı olmaksızın yıllardan beri yararlandırıldığı 3600 ek gösterge hakkı sağlık personeline bir türlü verilmemiş, verileceği söylendiği zamanlarda ise sadece hemşirelerin adı anılarak personel arasında huzursuzluğa neden olunmuştur. Meslek bazında tıpkı subay-astsubaylar gibi eğitim farkına bakılmaksızın tüm sağlık hizmeti sınıfına 3600 ek göstergenin çoktan verilmiş olması gerekirdi.

Sağlık personeli, içinde aynı işi yapan ama çok farklı atama usulüne tabi tutulan, dönemsel olarak

bazılarının kayırıldığı, bazılarının mağdur bırakıldığı 3+1, 4+1, sözleşmeli, vekil gibi değişik statülerin olduğu değişik bir gruptur.

Hastanelerde çalışanlar yıllar önce kıtlık şartlarına göre hazırlanmış yemek yönetmeliği yüzünden yetersiz ve kalitesiz yemekler yemeye mahkumdur. Ya evden bir şeyler getirecek veya hastaneden yiyerek sindirim sistemini de zora sokacaktır. Mesela yemeklerde öğün başına verilen çığ et gramajları yetersizdir. Yemekler 3 öğün olarak ihale edilir ama idari istek sonucu firma 4. çeşidi ek ücret almadan çıkarır. En düşük fiyat esasına göre 3 çeşit için yapılan ihale sonucu en ucuz veren firma 4 çeşit yemek verirse 6-7 TL gibi rakamlar için kullanılan malzemelerin kalitesi ve miktarları ne kadar sağlıklı olabilir?

Sağlık sendikaları yetkili olana kadar en ateşli muhalif kesilen, yetkili olunca yönetime karşı süt dökmüş kediden öte poz veremeyen, mesailerinin çoğunu eş dostlarının sözleşmeli atama kulislerine harcayan, ileride bir koltuk kapabilmek için siyasetçilere yanaşılan, sendika yönetimine geçince içlerinde saklı kalan lüks yaşamaya hevesli canavarın serbest kaldığı, ilk iş olarak maaşlarını ve makam arabalarını yükselten, utanç ve usanç kaynakları olmaktan öteye gidememiştir. Sahada sınırlı ter dökerek çalışan, 24 saat kesintisiz emek veren aziz sağlıkçıların iradelerini, ucuz hesaplar için peşkeş çeken, üyelerin seslerini duyurmaktan ziyade bastırmaya odaklanan, sahte kahramanlar yuvasıdır yetkili sağlık sendikaları. Gelenin gideni arattığı, kalitenin sürekli düştüğü, fiyasko işlerin üretim merkezidir yetkili sağlık sendikaları. Bu yüzden üyelerinin inancı ve saygısı kalmamış, tepki vermeye dahi değer görülmemiştir artık.

Hekim dışı sağlık personeline özel sendikaların olmaması da ayrı bir sorundur. Çünkü mevcut sendikaların talepleri üyeler arasında çıkar çatışmasına yol açtığı için yargısal boyutta olumsuz karşılanmaktadır. Hekim dışı sağlık profesyonellerini kucaklayan ve sorunlarını çözmeye ilke edinen sendika veya diğer STK'ların kurulumu da geciken bir ihtiyaçtır.

Kısaca sağlıkçıları bunlar yüzünden mutsuz ve umutsuz kaldılar. Bekledikleri şeyler de insaf, adalet ve hakkaniyettir sadece.

Ne dersiniz, çok beklerler mi?

Görsel Kaynağı:

<https://insights.omnia-health.com/coronavirus-updates/how-protect-wellbeing-healthcare-staff-covid-19-crisis>

Herkes İşine Baksın

Sayın Cumhurbaşkanımızın en çok sevdiğim sözlerinden birisidir: *“Herkes işine baksın ”*

Zaten herkes işine baksa dirlik ve düzen gelecek. Ehliyet ve liyakat sahipleri netleşecek.

Bazıları işine bakmak yerine, durumdan vazife çıkarmaya ve kendince puan toplamaya odaklandığı için, ortalık kraldan çok kralcılardan geçilmiyor.

Mesela sendikalarımız:

İşçi ve memurların onca kronik sorunları varken, sorunlara odaklanıp çözüme aracılık yapacaklarına veya çözüme zorlayacaklarına, üzerilerine vazife olmayan günlük politikalara boğuluyorlar.

Hekim dışı sağlık personeli yok sayılarak adeta linç edilmiş, yıpranma payı kırılarak ve gelecekte çalışacaklara yönelik şekilde ölü doğmuş, söz verilen 3600 ek gösterge onca paket çıkmasına rağmen ötelenmiş, EYT zulmüne maruz kalanların ahı semayı kaplamış ama sendikalarımızdan tık yok. Hadi haklarını yemeyelim, cılız bir istiyoruz verseniz ne iyi olur, çaresizliği ve teslimiyetçiliği var.

Ama ABD'nin dengesiz Başkanı bir açıklama yapınca, en önde tepki koyanlar ve hatta dayanamayıp gösteri düzenleyenler bizim sendika ağlarımız oluyor.

Politikayı ve dış işlerini ehline bırakamıyorlar. Çünkü o zaman varlıkları sorgulanır. Sendikal beceriksizliklerini hamaset politikaları yaparak gizlemeye ve kendilerini korumaya çalışıyorlar.

Hükümetin bir çok organından daha önce reaksiyon göstermelerindeki hız ve maharetlerini, sendikal felaketlerinde ve hekim dışı personelin uğradığı gibi haksızlıkları protesto etmede göstermelerini beklerdik.

Vatandaş olarak siyasetçilerimizi seçimle işbaşına getirmişiz zaten. Ayrıca takviye siyasi kuvvetlere değil, işine odaklanan STK'lara ihtiyacımız var.

Bu Millet, 15 Temmuz gibi olaylar olduğunda; genciyle, yaşlısıyla, hangi siyasi düşünceden olursa olsun kahir ekseriyetle devletinin ve izzetinin savunmasını yapacak kadar, irfana ve ihlase sahiptir elhamdulillah.

Ayrıca asli işlerini terk ederek, iktidar goygoyculuğuna soyunanları istemiyoruz. Lütfen işinize bakınız, lütfen işinizi düzgün yapınız.

Ben sendikaları örnek verdim. Siz uygun gördüğünüz diğer kurum ve yöneticilerini de düşünebilirsiniz.